

AZ ALOÉ

növényvilága

A **aloé** (*áloe*, *aloes*) a liliomfélék család-**lái** jába tartozó növény. Lehet apró cserje, vagy egészen 20 méter magas, oszlop alakú, ágatlan, vagy villásan elágazó törzsű fa. Levelei rózsza módjára sűrűn csoportosulnak, amelyek vastag, húsos, sokszor lándzsásan elhegyesedő levelek formájában bújnak elő. Virágzata fürt vagy füzér, vagy ezekből összetett. Virágainak nyele tagolt.

Az aloénak mintegy 100 faja van, ezek közül majdnem hatvan a Fokföldön honos. Főleg a sztyeppék és szavannák növénye. A nagyvirágú *Aloe vera lam* magas növésű, és halványzöld levelein szaruszerű tüskék sorakoznak. Virágzata dús és sárga. Főképpen Észak-Afrikában honos, de sokfelé elterjedt.

A különböző afrikai fajok leveleit többől levájják, kecskebőrökkel kibélelt gödrökbe állítják, és a kicsurgó tejnedvet a napon megszáritják. Ilyenkor csokoládébarna, fényes, átlátszatlan, kagylós törésű darabokat nyernek. Vannak országok, ahol a bennszülöttek üstökbe csurgatják ki a nedvet, és préselés után tűz fölött száritják. Az ilyen aloé zöldes-fekete, üvegfényű, kagylós törésű. Szilánkokra törve sárgán áttetsző anyagot kapnak, megőrölve pedig sárga por lesz belőle, és *Aloe lucida* néven árulják.

Az aloé 10-16% *aloin*t és más antrachinon származékot tartalmaz. Ennek hashajtó hatása van, ami lassan és fokozatosan fejti ki hatását.

A Bibliában leírt aloé (héberül: *hálot*, *halim*; görögül: *aloé*) különböző fajokhoz tartozó illatos fát jelent, sajátos értelemben pedig az *Aquilaria agalocchá-t*, a sasfát (paradicsomfát) jelöli.

A bibliai aloé a *Thymelaceae* családhoz tartozik, és különösen Hátsó-Indiában honos. Sötétbarna, kemény, de törekeny fája van, ami bőven hoz jó illatú, de keserű gyantát. A nagy kereskedelmi utakon már az ókorban eljutott Palesztinába és Egyiptomba. Kedvelt

illatosító szerként használták. A király öltözete mirha, aloé valamint akácillatú volt: „*Mirha, aloé, kasszia illata árad minden öltözetedből, elefántcsont palotákból hárfák vidámitanak*” (Zsolt 45,9). A menyasszony ékességei között szintén ott találjuk az aloét: „*...nárdus és sáfrány, illatos nád és fahéj, sok tömjénfával, mirha és aloé, sok drága balzsammal...*” (Én 4,14)

A csábító asszony is aloét használt: „*... illatossá tettem heverőmet mirhával, aloéval és fahéjjal...*” (Péld 7,17)

Bálámnak Izráelről mondott prófécijában a szépség és a jólét bemutatására Isten által ültetett aloékhöz hasonlította Jákób sátrait: „*Mily szépek a te sátraid, Jákób, hajlékaid, ó, Izráel!... mint az ÚR ültette aloék, mint víz mentén a cédrusok*” (4Móz 24,5-6).

Értékes fűszert is készítettek belőle. A halott balsamozásához használt kenet is tartalmazott aloét. Az Úr Jézus temetésénél: „*Eljött Nikodémus is, aki először éjszaka ment hozzá, és mirhából és aloéból készült kenetet hozott, mintegy száz fontnyit*” (Jn 19,39).

Az **aloé** elnevezés még más balsamos növényekre is használatos, amelyeket már az ókortól ismertek. Ilyenek a balsamfa (aloéfa, *Bursera*). Az Ószövetségből ismeretes drága aloé-füstölőszer nem ugyanaz, mint amelyet ma annak neveznek, hanem az egy hátsó-indiai fajta.

Gyógyító és szépítő hatása már az ókor óta ismeretes. Egyiptomban a fáraók a hosszú élet elixírjének tartották. Nagy Sándor pedig harcot vívott az aloé megszerzéséért Socotra szigetén, amely a legenda szerint a harcosok sérthetetlen-ségét biztosította. A természetben talált gyógynövények közül az *Aloe vera* külsőleg és belsőleg történő felhasználása hasznos lehet az egészség megőrzésére és helyreállítására.

K. J.

2008. évi 2.

